

Jukka Snell

25.2.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: HE 131/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Minulta on pyydetty lausuntoa hallituksen esityksestä. Arvioin asiaa erityisesti **EU-oikeuden näkökulmasta**. Ensimmäinen kysymys on, tuottaako esitys EU-oikeuden kieltämiä kaupan esteitä etämyynnille. Vastauksena on selkeästi, että esitys ei ole ongelmallinen EU-oikeuden näkökulmasta.

Toisena kysymyksenä arvioin, olisiko alkoholin etämyynti mahdollista kieltää yli 8,0/5,5 tilavuusprosenttisille juomille. Tätä käsiteltiin valmistelussa, mutta lopulta sitä ei hallituksen esityksessä ehdotettu. Asian tarkasteleminen saattaisi kuitenkin olla hyödyksi valiokunnalle.

Kolmanneksi arvioin direktiivin 2015/1535 asettamaa notifikaatiovelvollisuutta, mikäli eduskunta tekee hallituksen esitykseen muutoksia.

OSA I – HALLITUKSEN ESITYS

Etämyynti

Säätelyn kattavuus

EU-oikeudellisesti keskeinen ongelmakenttä Suomen alkoholilainsäädännössä on koskenut etämyyntiä. Esimerkiksi hallituksen esityksessä HE 173/2024 ehdotettiin, että alkoholijuomien toimitus kotimaisista lähteistä olisi sallittu, mutta rajat ylittävää etämyyntiä koskevaan epäselvää oikeustilaa ei olisi korjattu. Esitys oli räikeästi EU:n sisämarkkinasääntöjen vastainen,¹ ja hallitus veti sen pois. Nyt käsillä oleva esitys kattaa sekä kotimaiset että rajat ylittävät tilanteet. Tällainen kattava sääntely on nähdäkseni ainoa kestävä lähestymistapa asiaan.

Säätelyn selkiyttäminen

¹ Ks. esim. oma lausuntoni talousvaliokunnalle, marraskuu 2024.

Hallituksen esityksen tavoitteena on muun muassa selkiyttää alkoholin etämyyntiä koskevaa epäselvää oikeustilaa.² Tämä on erittäin tervetullutta. Epäselvä oikeustila on ollut ongelmallinen sekä Suomen EU-velvoitteiden että oikeusvaltion näkökulmasta. Niin tavaroiden vapaa liikkuvuus kuin kansalaisten perusoikeudetkin edellyttävät oikeustilan selvyyttä. Tässä suhteessa hallituksen esitys onnistuu. Etämyynti määritellään laissa ja siihen liittyvät velvoitteet ilmaistaan selkeästi. Myös etäostojen sallittavuus tehdään selväksi epävarmuuden välttämiseksi.

Sääntelyyn sisältyvät rajoitukset

Hallituksen esitys selkiyttää etämyyntiä koskevia sääntöjä, mutta ei vapauta sitä täysin. Etämyyjillä on velvollisuus merkitä lähetyksiin, että ne sisältävät alkoholijuomia tai vahvoja alkoholijuomia. Varsinaista toimitusprosessia koskevat useat säännöt, kuten toimituspassin vaatimus, sallitut toimitusajat ja ikävalvonta.

Keskeiset EU-oikeudellinen sääntö on SEUT 34 artikla, joka määrää: ”Jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.” Sääntöön on poikkeuksia, erityisesti SEUT 36 artikla, jonka mukaan: ”Mitä 34 ja 35 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.”

Kansallisia kaupallisia monopoleja koskeva SEUT 37 artikla ei tule sovellettavaksi, sillä oikeuskäytännön mukaan se soveltuu kaupallisen monopolin olemassaoloa ja toimintaa koskeviin sääntöihin. SEUT 34 artikla taas soveltuu itse monopolista erotettaviin, mutta sen toimintaan vaikuttaviin sääntöihin.³ Nyt on käsillä jälkimmäinen tilanne. Kyseessä ei ole itse Suomen alkoholin vähittäismyyntimonopolin sääntely, vaan siitä erotettavissa oleva alkoholijuomien etämyyntiä ja toimitusta koskeva säännöstö.

SEUT 34 artiklan kieltoa on tulkittu laajasti. Se sisältää kaikki kauppaa koskevat jäsenvaltioiden säädökset, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa unionin sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti.⁴ Sen ulkopuolelle kuitenkin jäävät myyntijärjestelyä koskevat säännöt, jos niitä sovelletaan kaikkiin jäsenvaltion alueella toimiviin toimijoihin ja jos niillä on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti sama vaikutus sekä kotimaisten tuotteiden että muista jäsenvaltioista maahantuotujen tuotteiden markkinointiin.⁵

Yllä olevan oikeuskäytännön perusteella jotkin ehdotetun lainsäädännön sisältämistä velvoitteista, kuten esimerkiksi kiello toimittaa alkoholijuomia yöaikaan, eivät lainkaan rajoita tavaroiden vapaata liikkuvuutta, sillä ne koskevat myyntijärjestelyjä eivätkä syrji. Toisaalta lähetyksen merkintää koskeva vaatimus saatettaisiin nähdä sängen vähäisestä merkityksestään huolimatta rajoituksena, sillä se asettaa myyjälle muodollisen velvollisuuden. Toimitusluvan ja siihen sisältyvän toimituspassin vaatimus saattaa tosiasiaassa vaikuttaa ulkomaisiin toimijoihin enemmän kuin kotimaisiin toimijoihin, joiden voi käytännössä olla helpompi sellainen hankkia.⁶ Niinpä keskeiseksi kysymykseksi nousee, ovatko vaatimukset oikeutettuja ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

² Ks. esim. EOAK/911/2023.

³ Asia C-189/95 *Franzén* EU:C:1997:504, perustelukappaleet 35-36.

⁴ Asia 8/74 *Dassonville* EU:C:1974:66.

⁵ Yhdistetyt asiat C-267/91 ja C-268/91 *Keck* EU:C:1993:905

⁶ Ks. mutatis mutandis esim. asia C-281/98 *Angonese* EU:C:2000:296

On selvää, että Suomen sääntelyllä on vahva oikeuttamisperusta, sillä se SEUT 36 artiklan mukaisesti pyrkii suojelemaan yleistä järjestystä ja ihmisten terveyttä ja elämää. Sääntelyn on kuitenkin myös oltava oikeasuhtaista,⁷ ja Suomen on tarvittaessa pystyttävä tämä osoittamaan.

Oikeasuhtaisuuden osalta ensimmäinen kysymys on, onko sääntely tosiasiaa omiaan suojelemaan yleistä järjestystä ja ihmisten terveyttä ja elämää. Nähdäkseni sääntely kiistatta täyttää tämän vaatimuksen. Lähetysten merkintä mahdollistaa valvonnan. Toimituspassi pyrkii varmistamaan, että juomia ei luovuteta alaikäisille tai päihtyneille ja niin edelleen.

Toinen ja käytännössä tärkeämpi kysymys on, onko sääntely välttämätöntä. Tässä arvioidaan erityisesti, olisiko samat tavoitteet mahdollista saavuttaa yhtä tehokkaasti kevyemmällä sääntelyllä. Nähdäkseni hallituksen esityksen ehdotus täyttää myös tämän edellytyksen. En keksi vaihtoehtoja, jotka tarjoaisivat saman suojan tason mutta olisivat vähemmän rajoittavia. Toimituspassin välttämättömyys kyllä voitaisiin kyseenalaistaa sillä perusteella, että kiinteässä toimipisteessä alkoholia myyvillä henkilöillä ei ole samaa vaatimusta. Hallituksen esitys on huomionnut tämän ja perustelee toimituspassin vaatimusta sivulla 61 toimitustilanteiden mahdollisella haastavuudella. Perustelu on mielestäni uskottava, enkä näe, että välttämättömyysvaatimusta rikottaisiin.

Suhteellisuusperiaatetta saatetaan myös loukata, mikäli toimijoille asetetaan kohtuuttoman raskaita taakkoja, esimerkkinä vaikkapa toimituspassikoulutuksen pituus tai hinta. Mikään ei näytä viittaavan siihen, että esitys johtaisi kohtuuttomiin taakkoihin.

Käänteinen syrjintä

Oikeustilan selventämisen yhteydessä tapahtuu merkittävä etämyynnin vapauttaminen. Toisessa EU-valtiossa toimivat etämyyjät saavat huomattavasti vapaammat toimintamahdollisuudet kuin kotimaiset toimijat, Alkoa lukuun ottamatta, sillä ne pystyvät toimittamaan viinejä ja vahvoja juomia. Tämä nostaa esiin kysymyksiä syrjinnästä.

EU-oikeuden näkökulmasta kotimaisten toimijoiden asettaminen muiden EU-maiden yrityksiä heikompaan asemaan ei ole kiellettyä. Tätä kutustaan usein käänteiseksi syrjinnäksi. EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella vapaan liikkuvuuden säännöt koskevat ainoastaan tilanteita, joissa on jokin rajat ylittävä elementti – ne koskevat sanamuotonsa mukaisesti ainoastaan *jäsenvaltioiden välisiä* rajoituksia. Tilanteet, joiden kaikki tosiseikat ovat yhden valtion sisäisiä, eivät ole vapaa liikkuvuus -säännösten piirissä vaan kyseisen valtion lainsäädännön soveltamisalueella.⁸ Tältä osin perustuslakivaliokunta on katsonut, että hallituksen esitys ei riko perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusnormia.⁹

Loppupäätelmänä voi siis todeta, että sikäli kun hallituksen esityksessä ehdotettuun sääntelyyn sisältyy tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksia, ne näyttävät perustelluilta ja oikeasuhtaisilta, eivätkä tämän johdosta riko EU-oikeutta.

⁷ Ks. tästä periaatteesta ja sitä koskevasta oikeuskäytännöstä esim. J Snell, *Goods and Services in EC Law: A Study of the Relationship between the Freedoms* (Oxford, 2002).

⁸ Ks. erityisesti asia C-268/15 *Ullens de Schooten* EU:C:2016:874. Tähän on joitakin poikkeuksia (ks. erityisesti asia C-34/09 *Ruiz Zambrano* EU:C:2011:124 ja asia C-72/03 *Carbonati Apuani* EU:C:2004:506), joilla ei ole merkitystä nyt esillä olevassa asiassa.

⁹ PeVL 1/2026 vp– HE 131/2025 vp.

OSA II – SÄÄNTELYVAIHTOEHTO: ETÄMYNNIN KIELTO YLI 8,0/5,5 TILAVUUSPROSENTTISILLE ALKOHOLIJUOMILLE

Hallituksen esityksessä on käsitelty joukkoa mahdollisia sääntelyvaihtoehtoja. Niiden analyysi EU-oikeuden näkökulmasta ei ole helppoa, sillä se riippuu aina sääntelyn tarkoista yksityiskohdista. Rajoitun tässä ainoastaan käsittelemään hallituksen esityksen sivulla 68-69 mainittua vaihtoehtoa eli etämyynnin kieltä yli 8,0/5,5 tilavuusprosenttisille alkoholijuomille.

Ensinnäkin on huomautettava, että olin kuultavana asiassa talousvaliokunnassa. Valiokunnan lausunnon mukaan: ”Talousvaliokunnan kuulemien EU-oikeuden asiantuntijoiden tulkinta asiaan liittyvästä sääntelyliikkumavarasta ja nyt esitetyn sääntelyn EU-oikeuden mukaisuudesta on yksimielinen: etämyynnin rajoittamista esimerkiksi käymisteitse valmistettuihin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin tai muulla tavoin valmistettuihin, enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin ei ole pidetty EU:n tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien säännösten (SEUT 34 ja 36 artikla) näkökulmasta mahdollisena.”¹⁰

Tämä ei pidä minun osaltani paikkaansa. Sanoin nimenomaisesti, että oma kantani ei ollut yhtä kategorinen kuin kollegoitteni, vaan ajattelin, että Suomella olisi kapea mutta kenties mahdollinen sääntelypolku. EU-tuomioistuinnan on hyväksynyt jotkin maahantuontiin kohdistuvat rajoitukset Suomea koskeneessa *Visnapuu*-tapauksessa, ja Ruotsia koskeneessa *Rosengren*-tapauksessa se ei kieltänyt maahantuonnin sääntelyä suoralta kädeltä ja sellaisenaan, vaan perusti ratkaisunsa sääntelyn yksityiskohtien ongelmallisuuteen.¹¹

Sääntelylle olisi nähdäkseni kolme olennaista edellytystä. Ensinnäkin Alkolle ei voi sallia väkevien juomien kotiinkuljetusta tms., joka ulkomaisilta etämyyjiltä kielletään. Toiseksi syyskuun 2025 KKO:n ratkaisussa sallitun transaktion kaltaisia järjestelyjä ei voisi kieltää.¹² Kolmanneksi sääntely pitää pystyä perustelemaan SEUT 36 artiklan valossa. Avaan näitä talousvaliokunnassa suullisesti esittämiäni kantoja nyt alla.

Ensimmäinen kysymys on, tulisiko väkevien etämyynnin kieltö tarkasteltavaksi SEUT 37 artiklan vai SEUT 34-36 artiklojen alla. Kuten ylempänä totesin, *Franzen*-oikeuskäytännön perusteella tämä riippuu siitä, koskeeko se monopolin olemassaoloa ja toimintaa, vai onko se monopolista erotettava, mutta sen toimintaan *vaikuttava* sääntö.

Rosengren-tapauksessa EU-tuomioistuin käsitteli Ruotsin yksityistä maahantuontia koskevia sääntöjä. Se katsoi, että nämä olivat erotettavissa vähittäismyyntimonopolista. Tämän vuoksi se arvioi niitä SEUT 34 artiklan valossa. Tämä vastaa EU-tuomioistuimen yleistä linjaa, joka näkee tavaroiden vapaan liikkuvuuden laajana pääsääntönä ja lukee poikkeukset kapeasti.

Sama luultavasti pätee nyt esillä olevassa tilanteessa. Alkolle on myönnetty yksinoikeus vähittäismyyntiin Suomessa. Ulkomailla tapahtuvan myynnin ja maahantuonnin sääntely kyllä *vaikuttaa* monopoliin ja sen toimintaan, mutta ei suoraan *koske* sitä.

Mikäli SEUT 34 artikla tulee sovellettavaksi, kuten *Rosengrenissa*, on Suomen sääntöjen oltava oikeutettavissa SEUT 36 artiklan perusteella. Tällaisessa tapauksessa juomien kotiinkuljetuksen jne. salliminen Alkolle, kun se kielletään ulkomaisilta etämyyjiltä, tekisi perustelusta lähtökohtaisesti mahdotonta, koska Alkon toimittama alkoholi ei ole ulkomaisen toimittamaa alkoholia terveellisempää.

¹⁰ TaVL 43/2025 vp - HE 131/2025 vp.

¹¹ Asia C-198/14 *Visnapuu* EU:C:2015:751 ja asia C-170/04 *Rosengren* EU:C:2007:313

¹² KKO 2025:71.

Mikäli SEUT 37 artikla kuitenkin tulisi sovellettavaksi, on huomattava artiklan toinen kappale. Sen mukaan voimassa olevia kansallisia kaupallisia monopoleja ei saa laajentaa. Jos Alkolle sallittaisiin nyt kotiinkuljetus ja muu vastaava, mutta sama kielletäisiin ulkomaisilta toimijoilta, kyseessä olisi SEUT 37(2) artiklan vastainen monopolin soveltamisalan laajentaminen. Näin on erityisesti, koska nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan etämyynti ja myyjästä riippumaton kuljetus ei ole Suomen alkoholimonopolin piirissä.¹³

Näistä syistä Alkon mahdollisuuksia väkevien juomien kotiinkuljetukseen tms. ei voida laajentaa, jos sama kielletään ulkomaisilta toimijoilta.

Toinen kysymys on, kuinka pitkälle kiello voitaisiin ulottaa. Mahdollisia järjestelyjä on paljon tilanteesta, jossa ulkomainen myyjä henkilökohtaisesti toimittaa alkoholijuoman ostajan ovelle, aina tilanteeseen, jossa myyjä ainoastaan myy juoman ja kaikki muu jää ostajalle. Näiden ääripäitten väliin mahtuu paljon muitakin tilanteita, joissa myyjä tavalla tai toisella osallistuu tai myötävaikuttaa kuljetuksen järjestämiseen.

Tältä osin korkeimman oikeuden syyskuussa 2025 ratkaiseman tapauksen kaltaisia järjestelyjä ei nähdäkseni voi kieltää. Tapauksen olosuhteissahan¹⁴ korkein oikeus katsoi, että vastaaja ei ollut myynyt alkoholijuomia Suomessa tai tuonut niitä Suomeen. Kun ne nyt ovat sallittuja, olisi niiden kieltäminen SEUT 37(2) artiklan vastaista monopolin laajentamista. Lisäksi ulkomailla tapahtuvien transaktioiden säänteleminen Suomen lailla ainoastaan siitä syystä, että yksi sopimuskumppaneista asuu Suomessa, vaikuttaa ekstraterritoriaaliselta. EU-tuomioistuin ei ole suhtautunut suopeasti maan ulkopuolella tapahtuvan myynti- tai ostotoiminnan sääntelyyn.¹⁵

On vielä huomattava, että mekanistinen tukeutuminen verolainsäädännössä omaksuttuihin etämyynnin ja etäoston käsitteisiin on ongelmallista, jos etämyynnin kiellon rikkomisesta seuraa rikosoikeudellinen rangaistus. Rikosten tunnusmerkistöjen näet pitäisi vastata tekojen moitittavuutta. On vaikea ajatella, että ulkomainen myyjä, joka laittaa verkkosivuilleen linkin kuljetusyritykseen (etämyynti), syyllistyy tämän takia rikokseen, kun taas myyjä, jonka verkkosivulla linkkiä ei ole (etäosto), on syytön. Ajatus siitä, että Suomen poliisi alkaa tutkia esimerkiksi ranskalaista viinin verkkokauppaa, koska sen kotisivuilla on linkki kuljetusyritykseen ja joku Suomessa on tilannut sieltä viiniä, on absurdi ja selkeästi EU-oikeuden vastainen.

Olisi siis erittäin tarkoin harkittava ja määriteltävä, mikä täsmällinen toiminta olisi kiellon kohteena. Mekanistinen tukeutuminen vero-oikeudellisiin etämyynnin ja etäoston käsitteisiin on kestävämpi.

Kolmas kysymys on, voiko väkevien juomien etämyynnin kiellon oikeuttaa SEUT 36 artiklan perusteella. Tältä osin artiklaan sisältyvä ihmisten terveyden suojeleminen on epäilemättä relevantti perustelu. Suhteellisuusperiaate saattaa kuitenkin nousta ongelmalliseksi. Rajan vetäminen 8 prosenttiin käymisteitse valmistettujen juomien osalta, mutta vain 5,5 prosenttiin muiden juomien osalta, vaikuttaa sattumanvaraiselta. (Ks. tämän osalta lausuntoni asiassa HE 7/2024 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta syyskuu 2024).

¹³ KKO 2025:71.

¹⁴ Vastaaja oli harjoittanut Virosta Suomeen suuntautuvaa alkoholijuomien myyntiä virolaisen yhtiön verkkokauppasivustojen kautta. Tilauksen yhteydessä verkkokaupan asiakas oli voinut valita, noutaako hän tilaamansa alkoholijuomat itse, jolloin asiakas oli voinut myös järjestää kolmannen tahon noutamaan tuotteet myyjän varastolta. Vaihtoehtoisesti asiakas oli voinut valtuuttaa myyjän ehdottaman, myyjästä riippumattoman huolintayhtiön avustamaan kuljetussopimuksen tekemisessä kuljetusliikkeen kanssa. Jos asiakas oli valinnut jälkimmäisen vaihtoehdon, kuljetusliike oli toimittanut alkoholijuomat asiakkaalle Suomeen.

¹⁵ Ks. esim. *mutatis mutandis* asia C-384/93 *Alpine Investments* EU:C:1995:126. Tällainen tilanne oli käsillä tapauksessa KKO:2025:71, jossa korkein oikeus katsoi, että vastaaja ei ollut myynyt alkoholijuomia Suomessa.

En siis näe etämyynnin kieltämistä väkevien alkoholijuomien osalta EU-oikeudellisesti mahdottomana, mutta sääntelyn yksityiskohdat olisi harkittava ja määriteltävä tarkoin. Liikkumavara on kapea. Esimerkiksi pelkkä 8,0/5,5 prosenttirajojen asettaminen etämyynille ilman muita muutoksia hallituksen esitykseen olisi EU-oikeuden vastaista, koska se loukkaisi SEUT 37(2) artiklan monopolin laajentamiskieltoa, sitä ei voitaisi oikeuttaa SEUT 36 artiklan perusteella ja se sisältäisi absurdia ekstraterritoriaalista sääntelyä.

OSA III – NOTIFIKAATIO

Direktiivi 2015/1535 (avoimuusdirektiivi) edellyttää, että teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset tulee toimittaa komissiolle.¹⁶ Direktiivin tarkoituksena on toteuttaa EU:n sisämarkkinat, ennaltaehkäistä niiden vastaisten kansallisten sääntöjen voimaantulo ja varmistaa niihin vaikuttavien kansallisten aloitteiden avoimuus. Herää kysymys, miten direktiiviä tulee soveltaa, mikäli eduskunta tekee muutoksia hallituksen esitykseen.

Ensinnäkin on huomattava, että direktiivin ns. notifikatiovelvollisuus koskee ”teknisiä määräyksiä”. Tämän käsitteen tarkka sisältö on määritelty direktiivin 1 artiklassa. Siihen sisältyvät esimerkiksi jäsenvaltioiden lait, jotka koskevat kaupan pitämistä tai palvelujen tarjoamista tai käyttöä tai tuonnin kieltoa. Tämän perusteella alkuperäinen hallituksen esitys notifioitiin komissiolle.

Notifikatiovelvollisuus koskee ”jäsenvaltioita”, eli se ei riipu siitä, onko teknisen määräyksen antanut eduskunta vai hallitus; se kattaa kaikki jäsenvaltion osat yhtäläisesti. Velvollisuus koskee ”ehdotuksia”, eli määräyksiä, jotka ovat valmisteluvaiheessa, jolloin niihin on vielä mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia (direktiivin 1(1)(g) artikla). Tämä on linjassa direktiivin ennaltaehkäisevän luonteen kanssa. Ehdotukset on direktiivin 5 artiklan mukaan toimitettava komissiolle ”välittömästi”. Ehdotuksen syyt on myös ilmoitettava. Jos jäsenvaltio tekee ehdotukseen ”huomattavia muutoksia, jotka ... lisäävät vaatimuksia tai tiukentavat niitä”, sen on toimitettava ehdotus uudelleen komissiolle. Kun ehdotus on notifioitu, alkaa vähintään kolmen kuukauden mittainen määräaika, jonka kuluessa ehdotusta ei saa hyväksyä.

Edellisessä kappaleessa esitetystä seuraa, että mikäli valiokunta muuttaa hallituksen esitystä huomattavasti ja vaatimuksia lisäävällä tai tiukentavalla tavalla, Suomelle syntyy notifikatiovelvollisuus. Notifiointi on tehtävä ennen lain hyväksymistä eikä lakia saa hyväksyä ennen direktiivin asettamien määräaikojen päättymistä. Käytännössä esimerkiksi valiokunta voisi notifioida mietinnön tai sen luonnoksen. Direktiivi ei myöskään estä sitä, että ministeriö tekisi notifiointin valiokunnan puolesta.

Menettelyn kannalta on tärkeä huomata, että notifiointi aloittaa dialogin komission ja mahdollisesti muiden jäsenvaltioiden kanssa. Niillä on oikeus antaa ehdotusta koskevia yksityiskohtaisia lausuntoja. Näihin on vastattava kertomuksella toimenpiteistä, joita aiotaan toteuttaa lausuntojen johdosta. Komissio taas ottaa kantaa näihin toimenpiteisiin. On siis varauduttava keskustelemaan ehdotuksen yksityiskohdista ja perusteluista erityisesti komission kanssa.

Ajatus siitä, että valiokunta tekisi haluamansa notifiointia edellyttävät muutokset mietinnön lakiehdotukseen ja voimaantulosäännöksessä säädettäisiin, että kyseiset (notifiointia edellyttävät) säännökset tulisivat voimaan erikseen valtioneuvoston asetuksella notifiointiajan umpeuduttua, ei sovi direktiivin luomaan systeemiin. Notifiointin kohteena ovat ”ehdotukset” eli määräykset, jotka ovat valmisteluvaiheessa, jolloin niihin on vielä mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia ((1)(1)(g) artikla) ja

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535 teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä (kodifikaatio) EUVL L 241, 17.9.2015, s. 1.

ehdotukset on notifioitava ”välittömästi” (5 artikla). Notifioinnin tarkoituksena on aloittaa komission ja mahdollisesti myös muiden valtioiden kanssa dialogi, joka vaikuttaa kansallisen toimenpiteen lopulliseen sisältöön. Niinpä direktiivin perustelukappaleessa 14 todetaan, että ”[a]sianomaisen jäsenvaltion on otettava huomioon [komission ja muiden jäsenvaltioiden tekemät] muutosehdotukset suunniteltua toimenpidettä koskevan lopullisen tekstin valmisteluvaiheessa.” Tämä ei ole mahdollista, jos ehdotus on jo tosiasiallisesti hyväksytty ja laki vain odottaa voimaantuloa.

YHTEENVETO

Hallituksen esitys ei ole ongelmallinen EU-oikeuden näkökulmasta. Se kattaa sekä kotimaiset että rajanylittävät tilanteet, eikä syrji jälkimmäisiä vastaan. Se selkiyttää oikeustilaa. Sen sisältämät rajoitukset vaikuttavat perustelluilta ja oikeasuhtaisilta.

Mahdollinen vaihtoehtoinen sääntely: En näe etämyynnin kieltoa yli 8,0/5,5 prosenttisille juomille oikeudellisesti mahdottomana. Tämä kuitenkin vaatisi sääntelyn yksityiskohtien tarkkaa harkintaa ja määrittelyä. Liikkumavara on kapea. Esimerkiksi pelkkä prosenttirajojen asettaminen etämyynnille ilman muita muutoksia hallituksen esitykseen loukkaisi EU-oikeutta ja tuottaisi absurdeja tuloksia.

Mikäli valiokunta tekee hallituksen esitykseen huomattavia tiukentavia muutoksia, ehdotus tulee välittömästi notifioida komissiolle ja lakia ei saa hyväksyä ennen direktiivin 2015/1535 asettamien määräaikojen umpeutumista.

Turussa, 25. helmikuuta 2026,

Jukka Snell

Eurooppaoikeuden professori, Turun yliopisto